

van GRUITEN
1260-1381

Tysk släkt, med ursprung från byn Gruiten i Rhenprovinsen. Till Visby kom släkten omkring 1260 med Gobelín (tabell 2), vilken troligen var född i Köln. Utan tvekan så har nämnde Gobelín nått en topposition i sin nya hemstad (möjligen hjälpt på traven av ett äktenskap med en kvinna ur *Wise*-släkten) och byggt upp en förmögenhet på Rysslands- och Balticumhandel¹.

Efter 1381 kan inte medlemmar av släkten påvisas i Visby. Från denna stad spred sig dock familjen till Lübeck, Reval och Dorpat och från sistnämnda stad återflyttade en medlem till Köln.

Tabell 1

TIDEMAN: Född omkring 1195. Troligen borgare i Köln omkring 1220-1255. Barn(?):

Johannes: Född i Köln(?) omkring 1225.

Gobelín: Tabell 2.

Tabell 2

GOBELIN: Son till Tideman, tabell 1. Född i Köln(?) omkring 1230. Utflyttad till Visby omkring 1260. Borgare där ca 1260-1290 och säkerligen tysk rådmän ca 1280-1290. Han måste ha varit gift två gånger (Jämför de bägge sönerna med namnet Tideman), första gången omkring 1260-1270, andra omkring 1270-1280. oo 1 NN, oo 2(?) N, dotter till Tideman *Wise*. Barn(?):

1 **Johannes:** Tabell 3.

Tideman: Tabell 7.

Gobelín: Född i Visby omkring 1270. Kyrkoherde vid S:t Per 1300³. 1317 vald till kyrkoherde vid Vårfrukyrkans ena hälfte⁴. Hans val orsakade en tvist med biskopen i Linköping, men ännu över ett år efter sitt val, 1318 10/9, var han kvar vid denna kyrka⁵.

Elisabet: Född i Visby omkring 1270. Hon avled omkring 1329 och begravdes hos Visbyfranciskanerna⁶. oo Jacob *Pleskow*⁷.

2 **Tideman:** Tabell 9.

Lodwig: Tabell 11.

Heine: Född i Visby omkring 1280. Visbyköpman(?) 1325 1/4 då han utförde engelskt kläde, värt 10 pund, från Lynn⁸.

Arnold: Född i Visby omkring 1285. Präst vid Vårfrukyrkan. Han avled 1331 1/11⁹.

Gertrud: Född omkring 1275. Hon gjorde 1338 26/1 sitt testamente i Lübeck¹⁰. oo(?) Henrik *Hamele*.

Blidrad: Född omkring 1280. oo(?) Johannes *Longe*.

Tabell 3

JOHANNES: Son till Gobelín, tabell 2. Född i Visby(?) omkring 1260. Rådman där då han avled 1314 28/10 och begravdes i Vårfrukyrkan (GG I 35). Barn(?):

Gobelín: Tabell 4.

Conrad: Tabell 5.

Henrik: Född i Visby omkring 1295. Utflyttad till Reval, där han omtalas som borgare 1352-1362¹².

Nacharius: Född i Visby omkring 1300. Borgare där, verkställare i fastern Gertruds testamente 1338 26/1¹⁰.

Dotter: Född i Visby omkring 1285. oo(?) Bernhard van der *Heide*.

Dotter: Född i Visby omkring 1290. oo(?) Henrik *Travelman*.

Tabell 4

GOBELIN: Son till Johannes(?), tabell 3. Född i Visby omkring 1285. Borgare där då han 1325 sålde en 2

marks ränta i sitt hus i Reval till Volmar *Kölner*¹³. 1341 gjorde han en överenskommelse om tre fönster med grannen till huset i Reval¹⁴. Sannolikt även identisk med den Gobelinus som 1311 6/11 var i Söderköping och jämte prästen *Ragnar* kvitterade 200 mark svenska penningar som riddaren Folke Jonsson var skyldig Tideman van *Lingen* och *Ragnar*^{14a}. I en senare avskrift av originalet har sannolikt ett "gobelin' de g^uten" missuppfattats som ett "Gobelinus de Garten". Ett binamn som annars är helt okänt i det nordgermanska språkområdet under medeltiden. Barn(?):

Johannes: Född i Visby omkring 1315. Visbyköpman(?) 1368, då han förde gods från Reval till Lübeck, värt 180 mark lübskt¹⁵.

Bode: Född i Visby omkring 1320. Visbyköpman(?) 1369 25/4 då han betalade pundtull i Reval för smör, värt 12 mark rigiskt¹⁶.

Tabell 5

CONRAD: Son till Johannes(?), tabell 3. Född i Visby omkring 1290. Borgare i Dorpat 1338¹⁷. Barn:

Gobelin: Omtalad vid ett flertal transaktioner i Lübeck 1358-1365¹⁸. Bl a 1365, då han lånade pengar av tre Dorpatborgare och själv var borgare i Köln¹⁹. Tydligen kompanjon med sin tremänning, Gerhard *Dale*²⁰(jämför under tabell 7).

Albert: Tabell 6.

Tabell 6

ARBERT: Son till Conrad, tabell 5. Borgare i Dorpat 1358-1366²¹. Barn(?):

Cort/Conrad: 1380 förde han gods till/från Reval²². Sannolikt borgare i Dorpat.

Herman: Borgare i Dorpat(?). 1401 erhöll han en gård i Reval²³, vilken han avyttrade 1403²⁴.

Tabell 7

TIDEMAN: Son till Gobelin, tabell 2. Född i Visby omkring 1265. Utflyttad till Lübeck, där han köpte hus 1309²⁵. Omtalad sista gången 1319²⁶. oo Margareta, dotter till Johannes *Swarte* II. Barn:

Johannes: Tabell 8.

Tideke: Han blev borgare i Lübeck 1321 19/11²⁷. Omtalad där 1321-1358²⁸.

Dotter: oo Markward *Dale* i Lübeck 1325²⁵.

Tabell 8

JOHANNES: Son till Tideman, tabell 7. Borgare och storköpman i Lübeck 1324-1349²⁹. oo Alheid *Bocholt*³⁰. Barn:

Tife: I Lübeck 1347-1360³¹.

Alheid: Ogift i Lübeck 1358³².

Katarina: Begginersyster i Egidikonventet i Lübeck 1361-1367, "matertera" (tremänning) till Jacob *Pleskow*³³.

Tabell 9

TIDEMAN: Son till Gobelin, tabell 2. Född i Visby omkring 1270/1275. Utflyttad till Reval omkring 1300/1305. Avliden där före 1322³⁴. Omtalad i Lübeck 1329³⁵. Barn(?):

Tideman: Präst och kanik i Lübeck 1346³⁶.

Gereke/Gerhard: Tabell 10.

Dotter: 1322 i Reval, då brodern överlät ett hus till henne³⁴. Hon är sannolikt identisk med hustrun till Henrik van *Eken*.

Tabell 10

GEREKE/GERHARD: Son till Tideman, tabell 9. Borgare i Reval 1322-1358³⁷. Död före 1366³⁸. Barn(?):

Tideman: I Reval 1366³⁸.

Jacob: I Reval 1366-1375³⁹. Antingen död före 1379 26/9 eller utflyttad⁴⁰. oo N, änka efter Revalborgaren Bartholomeus *Taste*.

Tabell 11

LUDWIG: Son till Gobelin, tabell 2. Född i Visby omkring 1275. Borgare i Visby 1315, då han lånade ut 50 mark silver rigiskt till Revalborgaren Willeke *Utrecht* (WSR 77). Rådman 1323(?), sannolikt identisk med det av Visbys sändebud vid Nöteborgsfredens avslutande som kallas "Ludouicus" (ST I 459 ff). 1324 17/10 erkände han sig, jämte Lübeckrådmannen Markward *Cosvelt* och Herman *Swerting*, vara skyldig fogden på Viborg,

Peter Jonsson, 150 mark lödigt silver (UBL II 457). Definitivt rådman 1325, då han var Visbytyskarnas procurator för Helgeands (DS III 2531). Barn(?):

Johannes: Tabell 12.

Everhard: Född i Visby omkring 1305. Senast 1328 flyttade han till Lübeck, där han omtalas tidigast 1329 1/1⁴⁴ och blev borgare samma år 1/9⁴⁵. 1338 blev han ihågkommen i Gertrud *Grutens* testamente¹⁰.

Tabell 12

Johannes: Son till Lodwig(?), tabell 12. Född i Visby omkring 1300. Död före 1347, då Revalborgaren Henrik Tattere var skyldig hans barn 30 mark silver rigiskt⁴⁶. Barn(?):

Lodwig: Född i Visby omkring 1330. 1347 ägde han att jämte sina syskon fordra Revalborgaren Henrik Tattere på 30 mark silver rigiskt⁴⁶. Visbyköpman(?) 1381, då han förde gods till/från Reval, värt 5 pund och 5 skillingar⁴⁷.

Bertold: Född i Visby(?) omkring 1335. 1347 ägde han att jämte sina syskon fordra Revalborgaren Henrik Tattere på 30 mark silver rigiskt⁴⁶. Visbyköpman(?) 1378, då han i två vändor förde gods till/från Reval. Första gången för 3 ½ mark Lübskt⁴⁸ och andra för 80 pund⁴⁹. 1379 på samma trad, med varor för 80 pund grote⁵⁰, liksom 1381. Då med 200 saltade hudar⁵¹.

NOTER

1) Jämför sönernas klara orientering österut. 2) Jämför de bägge sönerna med namnet Tideman. 3) Wallin I s 258. 4) DS III 2114. 5) DS III 2161. 6) B 99 p 62. 7) Elisabet Pleskows sonson, Jacob Pleskow, kallar 1367 Tideman Grutens (tabell 7) sondotter Katarina (under tabell 8) för sin matertera (DS IX 7544). 8) DN XIX s 648. 9) GG I 383. 10) LBM I 165. 11) GG I 35. 12) WSR 834, 960, ZESR 40, 52, Mag-Q s 129. 13) WSR 241. 14) WSR 518. 14a) DS III 1822. 15) HPZ 62. 16) RevPzf I 23. 17) NStB I 357:2, 357:4. 18) NStB I 825:2, 825:3, 825:4, 850:6, 884:7, 930:5, II 14:2, 58:4, WSR 1013. 19) NStB II 58:4. 20) NStB I 850:6. 21) PRS 4:VIII 509, NStB I 884:7, II 34:2, 34:5, ZESR 195. 22) RevPzf II 1683. 23) DESR 502. 24) DESR 511. 25) Jac-Q s 672. 26) Mar-Q s 162, UBL II 379. 27) Civilitates 1321:142. 28) NStB I 61:5, Jac-Q s 672, LBM I 165. 29) LBM I 80, 165, 213, Civilitates 1329:130, NStB I 29:2, 69:8, 69:10, 202:7, 256:5, 268:2, 385:4, 392:7, 394:1, 411:2, 516:5, Joh-Q s 672, UBL II 859. 30) Joh-Q s 530, Mar-Q s 293, LBM I 213. 31) NStB I 516:5, 884:7. 32) UBL III 294. 33) LBM II 873, 950, DS IX 7544. 34) WSR 179. 35) NStB I 69:8. 36) UBL II 859. 37) WSR 179, 1013, NStB I 69:8. 38) ZESR 184. 39) ZESR 184, 502, 541. 40) ZESR 698. 41) WSR 77. 42) ST I 459 ff. 42a) UBL II 457. 43) DS III 2531. 44) NStB I 69:10. 45) Civilitates 1329:130. 46) WSR 679. 47) RevPzf II 912. 48) RevPzf II 248. 49) RevPzf II 1064. 50) RevPzf II 657. 51) RevPzf II 1479.